

Дослідник історії лише при Україні позбувся клейма «ворога народу»

У місті Дубні громадськість вшанувала світлу пам'ять про людину, яка по-справжньому вклала і душу, і серце в створення історичного літопису рідного краю, Волині, загалом України. Це краєзнавець, етнограф, публіцист Ігор Лозов'юк, який пішов у засвіт 1993 року, а народився на світ Божий 12 січня 1917 року, рівно 100 років тому.

Походив Ігор Лозов'юк зі священницької родини. Його батько Дмитро Гаврилович правив службу Божу в селі Хотин Радивилівського району, де й, власне, народився Ігор Дмитрович. У синові батьки теж вбачали священнослужителя, і він сам ствердив цей вибір, вступивши до Варшавського університету на факультет православної теології. Заодно почав студіювати науку на філологічному факультеті. Однак завершити навчання у вузі студент не зумів – на заваді стала Друга світова війна.

Ігор Лозов'юк під час війни спочатку був в тру-

дармії, з тим воював, отримав поранення у ногу, а бойові дії, за які заслужив чимало нагород, завершив у Чехословаччині. На рідних теренах, куди повернувся, продовжив навчання – в Рівненському учительському інституті.

У 1947 році ошчасливився первістком, а вже через два місяці ця радість затьмарилася арештом. Як й арештом його дружини, яку також звинуватили в участі в «Просвіті» та ОУН. Далі – заслання. Вісім років довелося родині витримати його сибірську тяжбу. Після повернення додому за сім'єю теж ще довго трималося клеймо «ворогів народу».

Меморіальна дошка Ігореві Лозов'юку в його рідному Дубні.

Ігореві Лозов'юку вдалося опанувати нову професію – бухгалтера, і він на ній пропрацював фактично до виходу на пенсію. Утім все життя в ньому жила ще одна стихія: не та, яка давала заробіток на життя; а та, яка робила його духовно багатим. Це історія, краєзнавство, пошук досі незвіданого...

– Оскільки в його батька

була велика бібліотека, Ігор ще з дитинства кохався у книгах, – каже письменник Микола Пшеничний, який добре знав дубенського краєзнавця, – і треба було просто бачити, з якою любов'ю він брав до рук старовинні фоліанти, енциклопедії, зарубіжні видання, сподіваючись знайти в них якусь істину.

Зі своїми науковими та

краєзнавчими статтями автор почав виступати з 1937 року. А через рік у Рівному вийшла його книжка польською мовою «Бібліографія наукових праць у «Волинських єпархіальних відомостях» за 1867-1915 роки», де подано анотації до наукових праць та нариси з історії Волині, із життя князів Острозьких.

А от в період, що передував незалежності України, Ігор Лозов'юк змушений був друкуватися під різними псевдо, бо не мав прихильності в радянської влади. Найбільш плідним творчим періодом стали три його останні роки життя. Дослідницька праця втілилася у видання «Віч-на-віч з Дубном», видавничі серії «З дубенської бувальщини», «Йдемо з віків», «З історії Української Автокефальної Православної Церкви».

А найбільш масштабною за змістом та глибиною до-

сліджень стала книга «Давні дубенські монастирі. Нотатки краєзнавця», яка наразі вважається раритетом.

По собі мешканець Дубна залишив чимало історичних досліджень, розпочатих і незавершених. А також чималу зібрану колекцію давніх монет, деякі зразки українських вишиванок, узори яких перемальовував з усіх усюд; вишиті власноруч картини, з півсотні альбомів із фотографіями, адже був пристрасним фотолюбителем.

А найважніш – через свою жертвну життєву та творчу діяльність, через любов до людей, відданість Україні залишив по собі вагомий творчий набуток для майбутніх поколінь та світлу пам'ять, яка по-новому заяскравіла в людському бутті нині на його 100-ліття.

Евген ЦИМБАЛЮК,
письменник